

Procedura privind acordarea unei zile lucrătoare libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului

În Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 542 din data de 21 iulie 2015 a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 576/2015 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 91/2014 privind acordarea unei zile lucrătoare libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului.

Prin aceste Norme Metodologice se stabilește:

- □ procedura pe care părintele sau reprezentantul legal al copilului trebuie să o parcurgă pentru a beneficia de o zi lucrătoare liberă pe an pentru îngrijirea sănătății copilului;
- □ modelul cererii pe care părintele sau reprezentantul legal al copilului trebuie să o depună la angajator pentru a beneficia de o zi lucrătoare liberă pe an pentru îngrijirea sănătății copilului; și
- □ modelul adeverinței care trebuie eliberată de medical de familie în vederea certificării faptului că a fost efectuat controlul medical al copilului.

Astfel, pentru a beneficia de ziua lucrătoare liberă prevăzută de Legea nr. 91/2014 privind acordarea unei zile lucrătoare libere pe an pentru îngrijirea sănătății copilului, părintele sau reprezentantul legal al copilului depune o cerere la angajator cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de data la care a programat consultul medical al copilului.

După efectuarea controlului medical, părintele sau

reprezentantul legal al copilului are obligația de a se prezenta la medicul de familie al copilului cu documentele care conțin rezultatul controlului medical pentru a obține o adeverință din care rezultă efectuarea controlului medical.

Pentru ca ziua liberă acordată să poată fi justificată, angajatul are obligația de a depune la angajatorul său adeverința eliberată de către medicul de familie, în termen de 5 zile lucrătoare de la data eliberării acesteia.

Vezi întregul Legal Alert [aici](#)

Eliminarea obligativității folosirii ștampilei

În *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 540 / 20.07.2015 a fost publicată Ordonanța Guvernului României nr. 17 / 15.07.2015 privind reglementarea unor măsuri fiscal-bugetare și modificarea și completarea unor acte normative („OG 17”).

OG 17 prevede, printre altele, **eliminarea obligativității folosirii ștampilei** pentru documentele emise de către persoanele fizice, persoanele juridice de drept privat, precum și de către entitățile fără personalitate juridică, în sensul că acestea:

– nu au obligația de a aplica ștampila pe declarații, cereri sau orice alte documente depuse la instituțiile sau autoritățile publice;

– nu au obligația de a aplica ștampila pe documente sau orice alte înscrisuri emise în relația dintre acestea.

Astfel, la data intrării în vigoare a OG 17, respectiv **23 iulie 2015**, se abrogă toate prevederile legale referitoare la obligația aplicării ștampilei de către persoanele fizice, persoanele juridice de drept privat, precum și de către entitățile fără personalitate juridică.

Vezi întregul Legal alert [aici](#)

Sistemul de raportare contabilă la data de 30.06.2015 și modificarea unor reglementări contabile

În *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 509 / 09.07.2015 a fost publicat **OMFP nr. 773 / 2015** pentru aprobarea Sistemului de raportare contabilă la 30.06.2015 a operatorilor economici și pentru modificarea unor reglementări contabile („OMFP 773/2015”).

1. Sistemul de raportare contabilă la data de 30.06.2015

Principalele categorii de entități care întocmesc raportări contabile la data de 30.06.2015 sunt:

- cele cărora le sunt incidente prevederile OMFP 1802/2014 și care în exercițiul financiar precedent au înregistrat o cifră de afaceri mai mare de 220.000 LEI;
- cele cărora le sunt incidente prevederile OMFP 1286/2012 și care în exercițiul financiar precedent au înregistrat

- o cifră de afaceri mai mare de 220.000 LEI;
- operatorii economici al căror exercițiu financiar este diferit de anul calendaristic;
- subunități deschise în România de societăți rezidente în state aparținând Spațiului Economic European, indiferent de exercițiul financiar ales.

OMFP 773/2015 include:

- normele metodologice privind întocmirea și depunerea raportărilor contabile la 30.06.2015, incluzând cerințe specifice pentru fiecare categorie de entități raportoare;
- formularele de raportare.

Termenul pentru depunerea raportărilor contabile la data de 30 iunie 2015 la unitățile teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice este **17.08.2015**.

Entitățile autorizate, reglementate și supravegheate de BNR, respectiv de Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF), vor depune la unitățile teritoriale ale Ministerului Finanțelor Publice raportări contabile la data de 30.06.2015 în formatul și conform termenelor prevăzute de reglementările emise de BNR, respectiv de ASF.

Vezi întregul Tax alert [aici](#)

Modificări

legislative

privind modificarea și completarea unor acte normative ce vizează societățile

În *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 519 / 13.07.2015 a fost publicată **Legea nr. 152 / 18.06.2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul înregistrării în Registrul Comerțului** (denumită în continuare „Legea 152”).

Noile modificări legislative vizează situațiile în care poate fi pronunțată dizolvarea unei societăți, dar și un nou element suplimentar de identificare a societăților în Registrul Comerțului.

Astfel, **Legea nr. 31/1990 privind societățile („Legea 31”)** va fi modificată după cum urmează:

Vezi întregul Legal Alert [aici](#)

Modificarea dispozițiilor legale privind detașarea transnațională

În *Monitorul Oficial al României* nr. 476 / 30.06.2015 s-a publicat OUG 28/2015 („OUG 28/2015”) pentru modificarea și completarea Legii nr. 344 / 2006 privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale

(„Legea 344/2006”).

Una dintre principalele modificări aduse Legii 344/2006 se referă la extinderea sferei de aplicabilitate a acestui act normativ.

În acest sens, prevederile Legii 344/2006 se vor aplica și întreprinderilor stabilite pe teritoriul României care, în cadrul prestării de servicii transnaționale, detașează, pe teritoriul unui stat membru al Uniunii Europene („UE”), al Spațiului Economic European („SEE”) sau pe teritoriul Confederației Elvețiene („Elveția”), salariați cu care au stabilite raporturi de muncă, în următoarele situații:

- în cadrul unui contract încheiat între angajatorul român care face detașarea și beneficiarul prestării de servicii care își desfășoară activitatea pe teritoriul mai sus menționat (UE, SEE sau Elveția);
- la o altă companie care aparține grupului de întreprinderi din care face parte angajatorul român, situată pe teritoriul mai sus menționat (UE, SEE sau Elveția);
- agenților de muncă temporară din România care pun salariați la dispoziția unei întreprinderi utilizatoare stabilită sau care își desfășoară activitatea pe teritoriul mai sus menționat (UE, SEE sau Elveția). De asemenea, au fost introduse în cuprinsul Legii 344/2006 și prevederi prin care se definesc termeni precum:
  - “salariat detașat pe teritoriul României”
  - “salariat detașat de pe teritoriul României
  - “salariu minim
  - “cheltuieli generate de detașare
  - “indemnizație specifică detașării”.
- **Modificările aduse Legii 344/2006 de OUG 28/2015 au intrat în vigoare la data de 30 iunie 2015.**

Vezi întregul Legal alert [aici](#)

Hotărârea Salomie și Oltean: TVA imobiliar în dezbateri

Autor: Cosmin Flavius Costăș

Hotărârea în afacerea *Salomie și Oltean*, C-183/14, cu privire la TVA imobiliar datorat de persoanele fizice, a fost pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene la data de 9 iulie 2015. Reamintim, Curtea a fost chemată să răspundă unui set de patru întrebări transmise de Curtea de Apel Cluj – Secția a II-a Civilă, de Contencios Administrativ și Fiscal, configurate astfel:

1) O persoană fizică care încheie un contract de asociere cu alte persoane fizice, asociere fără personalitate juridică ce nu a fost declarată și înregistrată din punct de vedere fiscal, în vederea realizării unui bun viitor (construcție), asupra unui teren ce face parte din patrimoniul personal al unora dintre cocontractanți, poate fi considerată, raportat la circumstanțele din litigiul principal, persoană impozabilă în scopuri de TVA în sensul articolului 9 alineatul (1) din Directiva [2006/112] dacă, inițial, livrările construcțiilor edificate asupra terenului ce face parte din patrimoniul personal al unora dintre cocontractanți au fost tratate de [administrația fiscală] din punctul de vedere al regimului

fiscal ca fiind vânzări care se înscriu în cadrul administrării patrimoniului privat al acestor persoane?

2) Raportat la circumstanțele din litigiul principal, principiul securității juridice, principiul protecției încrederii legitime, precum și celelalte principii generale aplicabile în materie de TVA, astfel cum se desprind din Directiva 2006/112, trebuie interpretate în sensul că se opun unei practici naționale în temeiul căreia [administrația fiscală], după ce inițial a perceput de la persoana fizică impozitul asupra veniturilor din transferul proprietăților aferente patrimoniului personal, fără o modificare legislativă de substanță a dreptului primar, pe baza aceluiași elemente de fapt, după o perioadă de doi ani, își reconsideră poziția și califică aceleași operațiuni ca fiind activități economice supuse TVA, calculând retroactiv accesorii?

3) Dacă prevederile articolelor 167, 168 și 213 din Directiva [2006/112], analizate în lumina principiului neutralității fiscale, trebuie interpretate în sensul că se opun ca, în circumstanțele din litigiul principal, [administrația fiscală] să refuze unei persoane impozabile dreptul de a deduce [TVA-ul datorat sau achitat] aferent bunurilor și serviciilor utilizate în scopul operațiunilor taxabile numai pentru motivul că nu a fost înregistrată fiscal ca plătitor de TVA la momentul la care i-au fost prestate respectivele servicii?

4) Raportat la circumstanțele din litigiul principal, prevederile articolului 179 din Directiva [2006/112] trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care stabilește în sarcina persoanei impozabile care aplică regimul special de scutire și care a solicitat cu întârziere înregistrarea în scopuri de TVA obligația de plată a taxei pe care ar fi trebuit să o colecteze fără a fi îndrituită să scadă valoarea taxei deductibile pentru fiecare perioadă fiscală, dreptul de deducere urmând a fi exercitat ulterior prin decontul de taxă depus după înregistrarea persoanei

impozabile în scopuri de TVA, cu eventuale consecințe asupra calculului accesoriilor?

Răspunsul Curții de Justiție a Uniunii Europene a fost următorul:

1) **Principiile securității juridice și protecției încrederii legitime nu se opun, în împrejurări precum cele din litigiul principal, ca o administrație fiscală națională să decidă, în urma unui control fiscal, să supună anumite operațiuni taxei pe valoarea adăugată și să impună plata unor majorări, cu condiția ca această decizie să se întemeieze pe reguli clare și precise, iar practica acestei administrații să nu fi fost de natură să creeze în percepția unui operator economic prudent și avizat o încredere rezonabilă în neaplicarea acestei taxe unor astfel de operațiuni, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere. Majorările aplicate în astfel de împrejurări trebuie să respecte principiul proporționalității.**

2) **Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată se opune, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, unei reglementări naționale în temeiul căreia dreptul de deducere a taxei pe valoarea adăugată datorate sau achitate în amonte pentru bunuri și servicii utilizate în cadrul operațiunilor taxate îi este refuzat persoanei impozabile, care trebuie în schimb să achite taxa pe care ar fi trebuit să o perceapă, pentru simplul motiv că nu era înregistrată în scopuri de taxă pe valoarea adăugată atunci când a efectuat aceste operațiuni, și aceasta atât timp cât nu este înregistrată în mod legal în scopuri de taxă pe valoarea adăugată și nu a fost depus decontul taxei datorate.**

În procedura desfășurată în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, domnii Radu Salomie și Nicolae Oltean au fost reprezentați de o echipă compusă din doi avocați, respectiv av. dr. Cosmin Flavius Costăș și av. Tudor Vidrean-Căpușan.

Referitor la hotărârea preliminară pronunțată, societatea civilă de avocați Costăș, Negru & Asociații subliniază, la o primă analiză, următoarele:

1. Curtea de Justiție a confirmat incompatibilitatea cu dreptul european a legislației naționale și practicii administrative care refuza în fapt exercitarea dreptului de deducere al TVA sau amâna, uneori *sine die*, exercitarea acestui drept. Prin urmare, pe baza hotărârii Curții, contribuabilii în cauză pot pretinde recunoașterea dreptului de deducere al TVA pentru toate achizițiile efectuate, inclusiv pentru cele pregătitoare (conform jurisprudenței *Rompelman*). Prin urmare, întrucât hotărârea interpretativă produce efecte declarative, este opinia noastră că fiscul va trebui să revizuiască toate deciziile administrative pronunțate anterior, valorizând dreptul de deducere al TVA pretins de contribuabili. Efectul practic va fi acela al reducerii semnificative a obligațiilor fiscale principale și accesorii.

2. Curtea de Justiție apreciază că, *de plano*, principiile securității juridice și încrederii legitime nu se opun determinării retroactive a obligațiilor fiscale. Curtea a considerat că legislația națională în materie de TVA, armonizată cu dreptul european, era suficient de clară și previzibilă întrucât se referea la taxarea operațiunilor cu caracter de continuitate și menționa expres necesitatea taxării vânzărilor de “construcții noi” și “terenuri construibile”.

3. Instanța europeană lasă însă la latitudinea instanțelor naționale determinarea *in concreto* a gradului în care această concluzie trebuie menținută. Curtea pare a sublinia în context faptul că:

– În special profesioniștii în materie imobiliară și cei care efectuează operațiuni de amploare ar trebui să aibă un comportament diligent, în sensul de a solicita fiscului o interpretare expresă, explicită a regimului lor fiscal din

punct de vedere al TVA.

– Corelativ, practica acestei administrații trebuie să nu fi fost de natură să creeze în percepția unui operator economic prudent și avizat o încredere rezonabilă în neaplicarea acestei taxe unor astfel de operațiuni, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

4. În fine, Curtea de Justiție a Uniunii Europene lansează instanțelor naționale și o altă provocare: verificarea modului în care este respectat principiul proporționalității, cu privire specială asupra majorărilor de întârziere aplicate de fisc. Urmează deci ca instanțele de contencios fiscal să verifice în ce măsură sistemul majorărilor, dobânzilor și penalităților de întârziere, care conduce uneori la sume de trei ori mai mari decât debitul principal, este compatibil cu dreptul Uniunii Europene. Va fi probabil cea mai grea misiune a judecătorilor naționali.

Societatea civilă de avocați Costăș, Negru & Asociații reține faptul că a contribuit din nou la soluționarea unei probleme controversate de natură fiscală (alături de colega noastră avocat Luisiana Dobrinescu, de la societatea civilă de avocați Dobrinescu & Dobrev). Credem însă că problema TVA-ului imobiliar a fost doar repusă în discuție, după o perioadă de suspendare necesară pronunțării hotărârii în afacerea *Salomie* și *Oltean*. Prin urmare, ne propunem să contribuim în continuare la finalizarea litigiilor circumscrise acestei problematici, în conformitate cu principiile care reies din hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Articol preluat de pe site-ul [Costăș, Negru & Asociații](#)

Viteza schimbărilor tehnologice este principalul factor care va modela viitorul economiei, cred directorii generali din România potrivit raportului PwC CEO Survey România 2015

- Directorii generali din România preocupați din ce în ce mai mult de potențialii noi concurenți provenind din sectorul de tehnologie și IT
- Potențial foarte mare al parteneriatelor de afaceri pentru dezvoltarea companiilor, în special pentru accesul la noi tehnologii sau pentru îmbunătățirea capacității de inovare

Într-o lume în care tehnologia digitală transformă ireversibil piețe și industrii, iar incertitudinea geopolitică și economică ține în șah o mare parte a globului, capacitatea de adaptare reprezintă un factor cheie al succesului organizațiilor. Aceasta este una dintre concluziile celui de-al 18-lea sondaj anual al PwC, *CEO Survey*, efectuat pe un eșantion global de 1.322 de directori generali din 77 de țări, inclusiv România.

Raportul aduce în discuție profunde transformări ale peisajului competițional sub influența tehnologiei. Barierele dintre piețe și sectoare dispar, pe măsură ce companiile se extind în domenii diverse, iar competiția apare din surse noi, greu de anticipat. Sectorul de tehnologie este cel mai adesea menționat ca fiind industria din care se așteaptă să apară

noi concurenți.

Întrebați din care industrie (exceptând-o pe cea în care activează) consideră că s-ar putea să apară un competitor important, 27% dintre respondenții din România menționează tehnologia, 22% comunicațiile, divertismentul și media, 16% serviciile profesionale și de afaceri, iar 14% comerțul/distribuția (cu amănuntul și ridicata). La nivel global directorii generali menționează noi concurenți provenind din sectorul de tehnologie (32%), comerț/distribuție (19%) și comunicații, divertisment și media (16%).

„Economia digitală vine cu noi amenințări dar, în același timp, creează multiple oportunități. Schimbările în domeniul reglementărilor și în comportamentul clienților, precum și diversificarea concurenței, prin apariția unor noi concurenți din afara sectorului, preponderent din zona IT, reprezintă principalii factori perturbatori asupra celor mai multe industrii”, a declarat Ionuț Simion, Country Managing Partner, PwC România.

În ceea ce privește viteza schimbărilor tehnologice, ponderea directorilor generali din țara noastră care afirmă că sunt preocupați de acest aspect a crescut la 60%, de la 45% în ediția precedentă și 18% în cea de acum doi ani. Și la nivel global, procentul respondenților s-a mărit de la 47% la 58%.

„Liderii organizațiilor de succes sunt pe deplin convinși că investițiile în tehnologiile digitale, mai ales cele care îmbunătățesc experiența oferită clienților, creează valoare adăugată pentru afacere. Iar pentru a găsi cea mai bună modalitate prin care tehnologia eficientizează activitatea operațională și aduce companiile mai aproape de

clienți, directorii generali sunt dispuși să se implice personal și să susțină activ procesul de migrare spre digital”, a arătat Ionuț Simion.

Pentru a putea rezista competiției intersectoriale, organizațiile colaborează cu o diversitate de parteneri, care oferă acces nu doar la noi piețe și categorii de consumatori, ci și la tehnologii inovatoare, considerate vitale pentru dezvoltarea afacerii. Rețelele de colaboratori ale companiilor nu includ doar partenerii tradiționali, ci și clienți, instituții de învățământ sau chiar concurenți.

Întrebați dacă organizația lor are deja stabilit sau preconizează să stabilească un parteneriat comercial (joint-venture), o alianță strategică sau o colaborare informală cu diverse tipuri de parteneri, 81% dintre directorii generali din România menționează relațiile cu clienții, iar 80% dintre ei pe cele cu furnizorii. Al treilea cel mai des nominalizat partener pentru companiile din țara noastră (70% dintre respondenți) îl reprezintă asociațiile de afaceri sau organizațiile profesionale. Jumătate (51%) dintre directorii generali din România se îndreaptă către companiile din alte industrii, iar 48% dintre ei optează pentru instituții de învățământ și organizații non-guvernamentale.

În ceea ce privește principalele trei motive în favoarea stabilirii unui parteneriat comercial (joint-venture), a unei alianțe strategice sau a unei colaborări informale, peste jumătate (52%) dintre respondenții din România menționează accesul la noi clienți, 43% dintre ei optează pentru consolidarea mărcii sau a reputației (față de 28% la nivel global), iar 37% indică accesul la noi piețe geografice.

În legătură cu accesul la noile tehnologii ca motiv al stabilirii unei colaborări, doar 29% dintre directorii generali din România optează pentru acest aspect, față de 48% în Europa și 46% în Europa Centrală și de Est. Când privește dezvoltarea abilității de inovare, doar un sfert dintre

directorii de companii din țara noastră au menționat acest motiv, comparativ cu 43% în Europa și 49% în SUA.

„Parteneriatele de afaceri și alianțele strategice pot reprezenta instrumente cheie pentru a obține accesul la noi tehnologii și pentru a facilita inovarea, punând împreună resursele și expertiza mai multor organizații. Astfel de parteneriate sunt încă la început în România, existând un mare potențial pentru dezvoltarea acestora”, consideră Ionuț Simion.

Metodologia raportului:

Pentru cea de-a 18-a ediție a sondajului *PwC Global CEO Survey* au fost realizate 1.322 de interviuri în 77 de țări în ultimul trimestru al anului 2014. Defalcat pe regiuni, au fost realizate 459 de interviuri în zona Asia-Pacific, 455 în Europa, 147 în America de Nord, 167 în America Latină, 49 în Africa și 45 în Orientul Mijlociu. În România, au fost realizate 63 de interviuri cu directorii generali locali.

Studiul integral poate fi descărcat de la adresa de internet <http://www.pwc.ro/ro/publications/ceosurvey2015.jhtml>

Lipsurile domină psihologia antreprenorului român

Autor: Mihaela Matei – Special Projects & Digital Officer, coordonatoarea Barometrului antreprenoriatului românesc

- **Lipsurile marchează psihologia antreprenorului român, de la lipsa predictibilității fiscale, lipsa resurselor umane calificate, la lipsa de viziune a politicilor publice, a resurselor financiare sau educației antreprenoriale**
- **România se plasează pe locul 48 din 189 de țări analizate în 2015 în privința ușurinței de a desfășura afaceri, în urcare de pe locul 73 în 2014**

La întrebarea cu răspuns deschis “care considerați că este cel mai important obstacol în începerea și dezvoltarea unei afaceri în România”, cei mai mulți antreprenori români indică aspecte de natură fiscală: impredictibilitatea reglementărilor, sistemul complicat de fiscalizare și reglementare și nivelul ridicat al taxelor.

De asemenea, dintr-o analiză a celor mai utilizate cuvinte ca răspuns la întrebarea de mai sus, din cadrul studiului *EY Antreprenorii vorbesc – Barometrul antreprenoriatului românesc 2015*, observăm că lipsurile marchează psihologia antreprenorului român. Antreprenorii menționează că se confruntă cu lipsa predictibilității fiscale, lipsa resurselor umane calificate, lipsa de interes pentru antreprenori în cadrul administrației centrale și locale, lipsa de viziune a politicilor publice, lipsa incubatoarelor de afaceri, a resurselor financiare sau educației antreprenoriale. De asemenea, birocrația îi preocupă în măsură foarte mare pe oamenii de afaceri români.

Adjectivele “excesiv” și “stufos” apar în calificarea legislației fiscale românești, birocrăției și a controalelor diverselor agenții și autorități, în timp ce alți antreprenori indică existența unei “legislații neatractive”. Toate aceste aspecte legate de birocrăție sunt însumate de unii antreprenori respondenți sub un singur cuvânt: “statul”, în timp ce alții nu sunt mulțumiți de atitudinea autorităților fiscale, locale sau centrale față de contribuabili.

Deși nu este prima dată când aspectele legate de fiscalizare și birocrăție sunt indicate de antreprenori ca probleme importante, antreprenorii nu percep în majoritatea lor îmbunătățiri în această arie în ultimul an.

Aproape jumătate dintre ei consideră că acest factor s-a deteriorat în ultimul an (49%). Trebuie însă adăugat că sunt mai puțini antreprenori care cred că aspectele legate de fiscalitate și legislație în general s-au deteriorat, față de ediția de anul trecut a studiului *EY Antreprenorii vorbesc: Barometrul antreprenoriatului românesc*. 29% consideră că acest aspect nici nu s-a îmbunătățit, nici nu s-a deteriorat în România, în timp ce 20% cred că operează într-un mediu legislativ îmbunătățit.

Care este cel mai important obstacol pentru antreprenori în începerea și dezvoltarea unei afaceri în România?
Cuvintele cele mai des utilizate în răspunsuri

Sursa: EY Antreprenorii vorbesc: Barometrul antreprenoriatului românesc 2015

beyond efficiency

Dacă luăm în calcul însă clasamentul realizat anual de Banca Mondială, Doing Business 2015, mediul legislativ s-a îmbunătățit în România pentru firmele mici și mijlocii. Țara noastră se plasează pe locul 48 din 189 de țări analizate în privința ușurinței de a desfășura afaceri în mediul privat, în urcare de pe locul 73 în 2014. Analiza este valabilă pentru cel mai mare oraș din fiecare țară analizată, respectiv București, pentru România.

Urcarea de 25 de locuri în clasamentul Băncii Mondiale este explicată prin modificările legislative și administrative din România, dar și prin schimbarea de metodologie în realizarea acestui top.

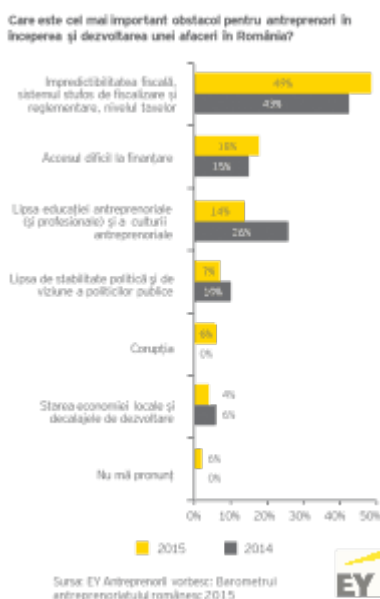
În același timp, în țări precum Bulgaria, Polonia, Estonia, Letonia, Lituania rămâne mai ușor să desfășori afaceri din punctul de vedere al reglementărilor decât în România, conform aceluiași clasament. Din aceeași zonă geografică cu România, Ungaria, Slovenia și Moldova s-au situat după țara noastră în topul Băncii Mondiale.

În concluzie, în ciuda urcării în topul Băncii Mondiale, antreprenorii indică pentru autorități nevoia stringentă de concentrare asupra sistemului fiscal pentru a ajuta la dezvoltarea antreprenoriatului din România prin măsuri ca reducerea costurilor administrative și de conformitate a companiilor cu reglementările în vigoare, simplificarea complexității legislației, mai ales pentru companiile mici, cu resurse reduse, și scăderea poverii fiscale, mai ales pentru start-up-uri.

Printre măsurile punctuale sugerate de antreprenori în domeniul fiscalității și birocrăției se află, într-o ordine aleatoare:

- Colectarea fiscală mai bună
- Facilități fiscale pentru start-up-uri

- Cod fiscal care să nu se modifice timp de 5 ani
- Simplificarea contabilității pentru IMM-uri
- Reducerea numărului controalelor fiscale
- Adoptarea unei legi a antreprenoriatului
- Corelarea prevederilor dintre diversele acte normative
- Funcționarii din administrația de stat să fie sancționați în cazul obstrucționării activității antreprenorilor
- Un birou unic pentru înființarea firmelor, e-government
- Reducerea TVA-ului

****

Despre EY România

EY este una dintre cele mai mari firme de servicii profesionale la nivel global, cu 190.000 de angajați în peste 700 de birouri din 150 de țări și venituri de aproximativ 27,4 miliarde de USD în anul fiscal încheiat la 30 iunie 2014. Rețeaua noastră este cea mai integrată la nivel global iar resursele din cadrul acesteia ne ajută să le oferim clienților servicii prin care să beneficieze de oportunitățile din întreaga lume. În România, EY este unul dintre liderii de pe piața serviciilor profesionale încă de la înființare, în anul 1992. Cei peste 500 angajați din România și Republica Moldova furnizează servicii integrate de audit, asistență fiscală,

asistență în tranzacții și servicii de asistență în afaceri către companii multinaționale și locale. Avem birouri în București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Chișinău. EY România s-a afiliat în 2014 singurei competiții de nivel mondial dedicată antreprenoriatului, EY Entrepreneur Of The Year. Câștigătorul ediției locale reprezintă România în finala mondială ce are loc în fiecare an în luna iunie la Monte Carlo. În finala mondială se acordă titlul World Entrepreneur Of The Year. Pentru mai multe informații, vizitați pagina noastră de internet: www.ey.com

---

Codul Fiscal – modificarea prevederilor referitoare la activitățile independente

În *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 499 / 07.07.2015 a fost publicată **Legea 187 / 2015 privind aprobarea OUG nr. 6 / 2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571 / 2003 privind Codul Fiscal (Legea 187/2015)**.

Principalele modificări se referă la: **1. Activitatea dependentă**

Sunt abrogate prevederile referitoare la criteriile prin care o activitate este reclasificată ca activitate dependentă, precum și cele referitoare la persoanele care datorează impozit pe venit și contribuții sociale obligatorii în cazul unei astfel de reclasificări.

2. Activitatea independentă

Este modificată definiția activității independente. Conform

noilor prevederi legislative, activitatea independentă reprezintă activitatea desfășurată de către o persoană fizică în scopul obținerii de venituri, care îndeplinește cel puțin patru din șapte criterii. Cele șapte criterii includ:

- libertatea de a alege locul și modul de desfășurare a activității, precum și programul de lucru;
  - libertatea de a desfășura activitatea pentru mai mulți clienți;
  - riscurile inerente activității sunt asumate de către persoana fizică ce desfășoară activitatea;
  - utilizarea patrimoniului propriu;
  - activitatea se realizează de persoana fizică prin utilizarea capacității intelectuale și/sau a prestației fizice a acesteia;
  - persoana fizică face parte dintr-un corp / ordin profesional cu rol de reprezentare, reglementare și supraveghere a profesiei desfășurate;
  - libertatea de a desfășura activitatea direct, cu personal angajat sau prin colaborare cu terțe persoane.
- Alte modificări se referă la:
- art. 11 – tranzacțiile care nu au scop economic;
  - art. 127 – calitatea de persoană impozabilă / neimpozabilă din perspectiva TVA a instituțiilor publice și a organismelor internaționale de drept public;
  - art. 140, alin. 2, lit. h) – aplicarea cotei reduse de TVA de 9% “serviciilor de restaurant și de catering, cu excepția băuturilor alcoolice, altele decât berea, care se încadrează la codul NC 22 03 00 10.” **Aceste prevederi intră în vigoare în termen de 30 de zile de la data publicării Legii 187/2015 în Monitorul Oficial.**
  - art. 20610 – accize bere. **Aceste prevederi intră în vigoare în termen de 30 de zile de la data publicării Legii 187/2015 în Monitorul Oficial.**

Prevederile Legii 187/2015 intră în vigoare la data de **10 iulie 2015**, cu excepția celor deja menționate ca intrând în vigoare la o dată ulterioară.

Vezi întregul Tax Alert [aici](#)

Hotărârea CJUE în cauza Bucura împotriva SC Bancpost SA

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

9 iulie 2015(*)

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Directiva 87/102/CEE – Articolul 1 alineatul (2) litera (a) – Credit de consum – Noțiunea «consumator» – Directiva 93/13/CEE – Articolul 2 litera (b), articolele 3-5 și articolul 6 alineatul (1) – Clauze abuzive – Examinare din oficiu de către instanța națională – Clauze «redactate într-un limbaj clar și inteligibil» – Informații care trebuie furnizate de creditor”

În cauza C-348/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Judecătoria Câmpulung (România), prin decizia din 27 iunie 2014, primită de Curte la 21 iulie 2014, în procedura

Maria Bucura

împotriva

SC Bancpost SA,

cu participarea:

Vasile Ciobanu,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul S. Rodin, președinte de cameră, domnul E. Levits (raportor) și doamna M. Berger, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul român, de R.-H. Radu, de R. Hațieganu și de A. G. Văcaru, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de G. Goddin, de M. van Beek și de I. Rogalski, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 87/102/CEE a Consiliului din 22 decembrie 1986 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind creditul de consum (JO 1987, L 42, p. 48, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 252), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 1998 (JO L 101, p. 17, Ediție specială, 15/vol. 4, p. 210, denumită în continuare „Directiva 87/102”), precum și a Directivei

93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Bucura, pe de o parte, și SC Bancpost SA (denumită în continuare „Bancpost”), pe de altă parte, în legătură cu modalitățile de recuperare a unei datorii rezultate dintr-un contract de credit de consum pentru utilizarea unui card de credit.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Directiva 87/102 a fost abrogată prin Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori (JO L 133, p. 66).

4 Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 87/102 avea următorul cuprins:

„În sensul prezentei directive:

(a) «consumator» înseamnă orice persoană fizică care, în cadrul tranzacțiilor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care pot fi considerate ca fiind în afara meseriei sau a profesiei sale;

[...]

(d) «costul total al creditului pentru consumator» înseamnă toate costurile, inclusiv dobânda și alte taxe pe care consumatorul trebuie să le plătească pentru credit;

(e) «rata anuală procentuală» [a se citi «dobânda anuală efectivă» (denumită în continuare «DAE»)] înseamnă costul total al creditului pentru consumator, exprimat ca procent anual din suma creditului acordat și calculat în conformitate

cu articolul 1a.”

5 Articolul 3 din Directiva 87/102 preciza:

„[...] orice reclamă sau orice ofertă afișată în spații comerciale prin care o persoană își declară disponibilitatea de a acorda un împrumut sau de a servi drept intermediar în vederea încheierii unui contract de credit și în care se indică rata dobânzii sau orice alte cifre referitoare la costul creditului trebuie, de asemenea, să precizeze și [DAE], cu ajutorul unui exemplu reprezentativ, în cazul în care nu este posibil să se utilizeze și alte metode.”

6 Potrivit articolului 4 din această directivă:

„(1) Contractele de credit se încheie în scris. Consumatorul primește un exemplar al contractului scris.

(2) Contractul scris cuprinde:

(a) indicarea [DAE];

(b) indicarea condițiilor în care se poate modifica [DAE];

(c) declararea valorii, a numărului și a frecvenței sau a datelor plăților pe care trebuie să le efectueze consumatorul pentru a rambursa creditul, precum și a plăților dobânzii și a celorlalte taxe; trebuie precizată și valoarea totală a acestor plăți în cazul în care este posibil;

(d) declararea elementelor de cost menționate la articolul 1a alineatul (2), cu excepția cheltuielilor legate de încălcarea obligațiilor contractuale care nu au fost incluse în calculul [DAE], dar care trebuie plătite de consumator în anumite împrejurări, precum și o declarație prin care sunt definite astfel de împrejurări. În cazurile în care se cunoaște valoarea exactă a acestor elemente, se menționează suma respectivă; în caz contrar, în cazul în care este posibil, se furnizează fie o metodă de calcul, fie o estimare

cât mai exactă posibil.

În cazurile în care nu este posibil să se indice [DAE], consumatorul primește informațiile corespunzătoare în contractul scris. Aceste informații cuprind cel puțin informațiile prevăzute la articolul 6 alineatul (1) a doua liniuță.

(3) Contractul scris cuprinde și celelalte condiții contractuale esențiale.

Ca exemplu ilustrativ, anexa la prezenta directivă cuprinde o listă de condiții pentru care statele membre pot impune includerea în contractul scris, ca fiind esențiale.”

7 Punctul 2 din anexa I la Directiva 87/102 prevedea condițiile esențiale a căror includere putea fi impusă de statele membre în contractele de credit efectuate prin carduri de credit, și anume:

„(i) valoarea limitei creditului, în cazul în care există;

(ii) condițiile de rambursare sau metodele de stabilire a acestora;

[...]”

8 Conform celui de al douăzecilea considerent al Directivei 93/13, contractele ar trebui redactate într-un limbaj clar și inteligibil. În plus, consumatorului ar trebui să i se ofere posibilitatea de a analiza toate clauzele și, în caz de dubiu, ar trebui să prevaleze interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator.

9 Articolul 2 litera (b) din Directiva 93/13 definește noțiunea „consumator” după cum urmează:

„[...] orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care

se află în afara activității sale profesionale;”

10 Articolul 3 alineatele (1) și (2) din directiva menționată prevede:

„(1) O clauză contractuală care nu s-a negociat individual se consideră ca fiind abuzivă în cazul în care, în contradicție cu cerința de bună-credință, provoacă un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract, în detrimentul consumatorului.

(2) Se consideră întotdeauna că o clauză nu s-a negociat individual atunci când a fost redactată în prealabil, iar, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul clauzei, în special în cazul unui contract de adeziune.

Faptul că anumite aspecte ale unei clauze sau o anumită clauză au fost negociate individual nu exclude aplicarea prezentului articol pentru restul contractului, în cazul în care o evaluare globală a acestuia indică faptul că este, cu toate acestea, un contract de adeziune.

În cazul în care orice vânzător sau furnizor [a se citi «profesionist»] pretinde că s-a negociat individual o clauză standard, acestuia îi revine sarcina probei.”

11 Articolul 4 din aceeași directivă adaugă:

„(1) Fără să aducă atingere articolului 7, caracterul abuziv al unei clauze contractuale se apreciază luând în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului și la toate clauzele contractului sau ale unui alt contract de care acesta depinde.

(2) Aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu

privește nici definirea obiectului contractului, nici caracterul adecvat al prețului sau remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil.”

12   Articolul 5 din Directiva 93/13 are următorul cuprins:

„În cazul contractelor în care toate clauzele sau o parte a acestora sunt prezentate consumatorului în scris, acestea trebuie întotdeauna redactate într-un limbaj clar și inteligibil. În cazul în care există îndoieli cu privire la sensul unei clauze, prevalează interpretarea cea mai favorabilă pentru consumator. Această normă de interpretare nu se aplică în contextul procedurilor prevăzute la articolul 7 alineatul (2).”

13   Articolul 6 alineatul (1) din această directivă precizează:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor [a se citi «profesionist»], în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

14   Articolul 7 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»].”

15   Punctul 1 litera (j) din anexa la aceeași directivă

coroborat cu punctul 2 literele (b) și (d) din această anexă precizează că clauza care are ca obiect sau ca efect autorizarea profesionistului să modifice unilateral clauzele contractului, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract, este o clauză care poate fi declarată abuzivă.

Dreptul românesc

16 Directiva 93/13 a fost transpusă în dreptul intern prin Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, în versiunea republicată (*Monitorul Oficial al României*, partea I, nr. 543 din 3 august 2012).

17 Directiva 87/102 a fost transpusă prin Legea nr. 289/2004 din 24 iunie 2004 privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor, persoane fizice.

18 Articolul 8 din legea menționată prevede:

„Contractul de credit scris trebuie să includă cel puțin următoarele date:

(a) numele și adresele părților contractante;

(b) valoarea dobânzii, cu precizarea tipului acesteia, fixă și/sau variabilă, iar în cazul în care dobânda este variabilă, variația acesteia trebuie să fie independentă de voința creditorului, raportată la fluctuațiile unor indici de referință verificabili, menționați în contract, sau la modificările legislative care impun acest lucru;

(c) valoarea DAE, precum și indicarea condițiilor în care poate fi modificată DAE. În cazul în care valoarea DAE nu poate fi stabilită, consumatorul trebuie să fie informat, prin contractul scris, în ceea ce privește elementele prevăzute la articolul 9 alineatul (1);

(d) o listă cu valoarea, numărul și frecvența sau datele plăților pe care consumatorul trebuie să le efectueze pentru rambursarea creditului, precum și pentru dobândă și alte costuri. În cazul în care este posibil, va fi indicată, de asemenea, valoarea totală a plăților efectuate;

(e) o listă a elementelor de cost prevăzute la articolul 4 alineatul (2) și care revin consumatorului, cu excepția costurilor datorate de consumator pentru nerespectarea unuia dintre angajamentele sale din contractul de credit, care nu sunt cuprinse în calculul DAE, dar care cad în sarcina consumatorului în anumite condiții, precum și precizarea acestor condiții. În cazul în care valoarea exactă a acestor componente este cunoscută, o astfel de valoare trebuie să fie indicată. În caz contrar, trebuie să fie indicată o metodă de calcul sau, pe cât posibil, o cât mai realistă valoare estimativă.

[...]

(h) celelalte condiții esențiale ale contractului de credit, inclusiv clauzele prevăzute în anexa nr. 1.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

19 La 20 august 2008, domnul Ciobanu a încheiat cu Bancpost un contract de credit privind utilizarea unui card de credit pentru o sumă care nu putea depăși plafonul de 31 000 de lei românești (RON) (și anume aproximativ 7 038 de euro). Doamna Bucura a semnat un act adițional la acest contract prin care devenea codebitoare pentru datoria domnului Ciobanu.

20 Articolul 3.14 din contract prevede că dobânda la credit se calculează în funcție de soldul zilnic, defalcat pe componente (plăți, retrageri de numerar, taxe și comisioane) și de nivelul ratei zilnice a dobânzii aferente perioadei de calcul. Dobânda se calculează zilnic, prin înmulțirea cuantumului fiecărei componente a soldului zilnic cu rata zilnică a dobânzii valabilă în ziua respectivă. Această rată

zilnică a dobânzii este calculată ca raport între rata anuală și 360 de zile.

21 Articolul 3.16 din contract prevede că dobânda se postează în contul de card de credit la data emiterii extrasului curent pentru retrageri de numerar și, respectiv, la următorul extras de cont pentru celelalte componente ale soldului zilnic, în cazul în care împrumutatul nu a acoperit integral soldul debitor la scadență.

22 Potrivit articolului 4.11 din contract, împrumutatul este obligat să ramburseze lunar, cel mai târziu la scadență, cel puțin suma minimă de plată comunicată de Bancpost prin extrasul de cont. În cazul nerambursării integrale a acestei sume, Bancpost va înregistra diferența neachitată în categoria credit restant, va percepe penalizările de întârziere și va demara procesul de recuperare a datoriei. Înregistrarea de restanțe îndreptățește Bancpost să blocheze utilizarea creditului și să rezilieze contractul.

23 Articolul 7.4 din contract prevede că nerespectarea de către împrumutat sau de către oricare dintre posesori a obligațiilor asumate prin contract conduce la rezilierea de plin drept a contractului, fără punere în întârziere și fără intervenția instanțelor judecătorești.

24 Potrivit articolului 9.7 din contract, acesta constituie titlu executoriu în conformitate cu Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului (*Monitorul Oficial al României*, nr. 1027 din 27 decembrie 2006), precum și cu Legea nr. 99/1999. Extrasele de cont și toate celelalte documente rezultate din evidența contabilă a Bancpost au putere doveditoare cu privire la obligațiile născute din contract. Conform articolului 9.8 din contractul menționat, executarea silită se face direct de către Bancpost sau de către oricare din societățile subrogate în drepturile de creanță ale acesteia, urmând ca toate cheltuielile legate de recuperarea

debitului să fie suportate de împrumutat.

25 La 30 iunie 2010, domnului Ciobanu i-a fost adresată o somație de plată pentru a achita către Bancpost suma de 37 004,40 RON în temeiul obligațiilor sale contractuale.

26 La 16 iunie 2011, întrucât domnul Ciobanu nu a achitat această sumă, s-a emis împotriva acestuia o somație de plată pentru suma de 54 224,18 RON, prin acest act fiind de asemenea informat cu privire la demararea ulterioară a procedurii de executare silită a contractului. Această datorie se ridică la 59 948 RON la 22 august 2011, dată la care debitorul principal a fost informat că instanța de trimitere fusese sesizată cu o cerere de executare silită.

27 Prin ordonanța din 1 august 2011, instanța de trimitere a admis cererea formulată de Bancpost. Doamna Bucura a fost informată de Bancpost cu privire la înființarea unei popriți asupra unei părți din veniturile sale începând cu 15 decembrie 2011. Cuantumul exact al sumei care făcea obiectul acestei măsuri de executare silită nu a fost însă indicat.

28 La 9 ianuarie 2013, Bancpost a notificat domnului Ciobanu și doamnei Bucura transmiterea, pentru executare silită, a dosarului către un executor judecătoresc mandatat să efectueze de urgență recuperarea sumelor datorate în temeiul contractului. Această notificare nu preciza cuantumul sumei care trebuia recuperată.

29 La 5 martie 2013, domnul Ciobanu și doamna Bucura au fost informați cu privire la înființarea poprii asupra veniturilor lor pentru a recupera suma de 117 391,32 RON aferentă datoriei lor contractuale și onorariului executorului judecătoresc.

30 Doamna Bucura a formulat contestație la măsurile de executare silită solicitând anularea acestora pentru motivul, pe de o parte, că nu a primit o copie a actului adițional la contractul din 20 august 2008 prin care devenea codebitoare

pentru datoria domnului Ciobanu și, pe de altă parte, că suma pentru care s-a înființat poprire pe veniturile sale nu este stabilită exact și că, deși rambursează 1 000 RON pe lună, suma globală datorată nu încetează să crească, din cauza dobânzilor și a comisioanelor penalizatoare.

31 Instanța de trimitere consideră că anumite clauze ale contractului pot avea caracter abuziv. În această privință, instanța arată că, în lipsa unei probe contrare, contractul menționat a fost redactat înainte de a fi semnat de debitor și de codebitoare, iar multe dintre clauzele sale nu permit să se identifice întinderea obligațiilor care le revin acestora.

32 În aceste condiții, Judecătoria Câmpulung a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În temeiul Directivei 93/13, o instanță națională sesizată cu contestația împotriva executării silite a unui contract de credit pentru emiterea unui card de tip American Expres Gold, în cazul căruia încuviințarea executării silite a fost pronunțată în lipsa consumatorului, este obligată, de îndată ce dispune de elementele de fapt și de drept necesare în acest scop, să aprecieze chiar din oficiu caracterul abuziv al comisioanelor prevăzute în contractul respectiv[: a) – comision emiteră card; b) – comision pentru administrarea anuală card; c) – comision pentru administrarea anuală card suplimentar; d) – comision pentru înnoire card; e) – comision pentru înlocuire card; f) – comision pentru reeditare PIN; g) – comision pentru retragere numerar de la bancomat, ghișee (proprii sau ale altor bănci din România sau din străinătate); h) – comision pentru plată bunuri și/sau servicii furnizate de comercianți din străinătate sau din România; i) – comision pentru editare și transmitere extras de cont; j) – comision pentru interogare sold la bancomat; k) – comision pentru plată întârziată; l) – comision pentru depășire limită de credit; m) – comision pentru refuz de plată nejustificat], comisioane al căror quantum nu este precizat în contract?

2) Menționarea dobânzii anuale prin raportare la următoarea formulă[: «dobânda la credit se calculează în funcție de soldul zilnic, defalcat pe componente (plăți, retrageri de numerar, taxe și comisioane) și nivelul ratei zilnice a dobânzii aferente perioadei de calcul. Dobânda se calculează zilnic, conform următoarei formule: suma produselor dintre cuantumul fiecărei componente a soldului zilnic și rata zilnică a dobânzii valabilă în ziua respectivă; rata zilnică a dobânzii este calculată ca raport între rata anuală și 360 zile»], menționare ce are importanță esențială în contextul Directivei 87/102 [...], este redactată în mod clar și inteligibil în sensul art[icolelor] 3 și [...] 4 din Directiva 93/13?

3) Omiterea menționării cuantumului comisioanelor datorate în baza contractului și inserarea în acesta a modului de calcul al dobânzii fără menționarea cuantumului permite instanței naționale ca, în conformitate cu dispozițiile Directivei 87/102 [...], dar și ale Directivei 93/13 [...], să considere că lipsa acestor mențiuni din contractul de credit de consum are drept consecință faptul că respectivul credit aprobat este considerat ca fiind scutit de comisioane și dobândă?

4) Codebitorul dintr-un contract de credit se încadrează în noțiunea de «consumator», așa cum este definită ea prin prevederile articolului 2 [litera (b)] din Directiva 93/13 [...] și ale articolului 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 87/102?

5) Dacă răspunsul la această întrebare este unul pozitiv, principiul efectivității drepturilor conferite de directive este satisfăcut în situația în care cuantumul dobânzilor, comisioanelor și taxelor este adus doar la cunoștința debitorului principal, prin intermediul extrasului de cont lunar sau prin afișare la sediul băncii?

6) Directiva 87/102 se interpretează în sensul că banca

are obligația de a informa în scris atât debitorul, cât și codebitorul cu privire la plafonul de credit, dobânda anuală și costurile aplicabile de la data încheierii contractului de credit, precum și cu privire la condițiile în care acestea pot fi modificate, procedura prin care contractul de credit încetează, dar și despre orice modificare survenită pe durata contractului de credit asupra dobânzii anuale sau cu privire la costurile intervenite ulterior semnării contractului de credit, în momentul în care intervin aceste modificări, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin intermediul unui extras de cont ce se furnizează în mod gratuit?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a patra întrebare

33 Întrucât, prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere ridică problema calității de „consumator” a uneia dintre părțile la contractul în cauză, care constituie una dintre condițiile prin care se stabilește dacă o situație intră în domeniul de aplicare al Directivelor 87/102 și 93/13, trebuie să se răspundă la aceasta în primul rând.

34 În această privință, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă directivele menționate trebuie interpretate în sensul că codebitorul din cadrul unui contract de credit poate intra sub incidența noțiunii „consumator” în sensul acestora.

35 Atât articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 87/102, cât și articolul 2 litera (b) din Directiva 93/13 definesc „consumatorul” ca fiind o persoană fizică ce acționează în scopuri care pot fi considerate ca fiind în afara meseriei sau a profesiei sale.

36 Este necesar să se constate că o persoană cum este codebitoarea din cauza principală îndeplinește această

condiție.

37 Trebuie subliniat de asemenea că, din moment ce codebitorul se află într-o situație analoagă cu cea a debitorului, în termeni de obligații contractuale, față de profesionistul cu care au semnat un contract, nu trebuie să se facă distincție între debitor și codebitor în ceea ce privește aplicarea Directivelor 87/102 și 93/13 acestui contract specific.

38 Astfel, debitorul și codebitorul trebuie să beneficieze de aceeași protecție în temeiul directivelor menționate, în special în ceea ce privește dreptul de a obține informațiile esențiale care le permit să aprecieze întinderea obligațiilor contractuale pe care și le asumă față de profesionist.

39 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 87/102 și articolul 2 litera (b) din Directiva 93/13 trebuie interpretate în sensul că intră sub incidența noțiunii „consumator” în sensul acestor dispoziții persoana fizică ce se află în situația de codebitor în cadrul unui contract încheiat cu un profesionist, atât timp cât acționează în scopuri care pot fi considerate ca fiind în afara meseriei sau a profesiei sale.

Cu privire la prima întrebare

40 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească în ce măsură aceasta are obligația de a aprecia din oficiu caracterul abuziv, în sensul Directivei 93/13, al clauzelor unui contract atunci când este sesizată cu o contestație la executarea silită a acestui contract.

41 Dintr-o jurisprudență constantă reiese că instanța națională este obligată să analizeze din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale care se încadrează în

domeniul de aplicare al directivei menționate de îndată ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop (a se vedea în acest sens Hotărârea Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 24).

42 Astfel, o asemenea obligație constituie un mijloc adecvat atât pentru a atinge rezultatul prevăzut la articolul 6 din directiva menționată, și anume faptul ca respectivele clauze abuzive să nu creeze obligații pentru un consumator individual, cât și pentru a contribui la realizarea obiectivului prevăzut la articolul 7 din aceeași directivă, din moment ce o astfel de examinare poate avea un efect disuasiv care contribuie la încetarea folosirii clauzelor abuzive în contractele încheiate de un profesionist cu consumatorii (a se vedea în acest sens Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 41).

43 În special, Curtea a statuat că o instanță sesizată cu o contestație formulată de un consumator împotriva unei somații de plată trebuie să dispună din oficiu măsuri de cercetare judecătorească pentru a stabili dacă o clauză care figurează într-un contract încheiat între un profesionist și un consumator intră în domeniul de aplicare al Directivei 93/13 și, în caz afirmativ, trebuie să aprecieze din oficiu eventualul caracter abuziv al unei astfel de clauze (a se vedea în acest sens Hotărârea VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, punctul 56, și Hotărârea Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 47).

44 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că revine instanței naționale obligația de a aprecia din oficiu caracterul abuziv, în sensul acestei dispoziții, al clauzelor unui contract încheiat între un consumator și un profesionist, din moment ce această instanță dispune de elementele de fapt și de drept necesare în acest scop.

Cu privire la a doua, la a treia, la a cincea și la a șasea întrebare

45 Prin intermediul acestor întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească în ce măsură modul în care au fost redactate anumite dispoziții ale unui contract de credit și omiterea menționării anumitor informații atât la momentul încheierii acestui contract, cât și în cursul executării pot conduce la a decide că anumite clauze din acest contract au caracter „abuziv” în sensul articolului 3 alineatele (1) și (3) din Directiva 93/13.

46 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, competența acesteia din urmă în materie privește interpretarea noțiunii „clauză abuzivă”, menționată la articolul 3 alineatul (1) din respectiva directivă și în anexa la aceasta, precum și criteriile pe care instanța națională poate sau trebuie să le aplice la examinarea unei clauze contractuale în raport cu dispozițiile aceleiași directive, avându-se în vedere că este de competența instanței menționate să se pronunțe, ținând cont de aceste criterii, asupra calificării concrete a unei clauze contractuale specifice în funcție de împrejurările proprii fiecărei spețe. Rezultă că Curtea trebuie să se limiteze să ofere instanței de trimitere indicații de care aceasta din urmă trebuie să țină seama pentru a aprecia caracterul abuziv al clauzei în discuție (a se vedea Hotărârea Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, punctul 22, și Hotărârea Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 66, precum și Ordonanța Banco Popular Español și Banco de Valencia, C-537/12 și C-116/13, EU:C:2013:759, punctul 63).

47 În consecință, în cadrul exercitării competenței de interpretare a dreptului Uniunii care îi este conferită de articolul 267 TFUE, Curtea poate să interpreteze criteriile generale utilizate de legiuitorul Uniunii Europene pentru a defini noțiunea de clauză abuzivă. În schimb, aceasta nu se

poate pronunța asupra aplicării acestor criterii generale unei anumite clauze care trebuie examinată în funcție de împrejurările proprii cauzei, astfel încât revine instanței naționale obligația de a stabili dacă o anumită clauză contractuală trebuie considerată abuzivă având în vedere toate împrejurările care însoțesc încheierea contractului în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea *Freiburger Kommunalbauten*, C-237/02, EU:C:2004:209, punctele 22 și 25, precum și Ordonanța *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 60).

48 În acest scop, pe de o parte, articolul 4 din Directiva 93/13 arată că răspunsul trebuie formulat luând în considerare natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul și raportându-se, în momentul încheierii contractului, la toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului. Este necesar să se amintească faptul că, în acest context, trebuie apreciate și consecințele pe care clauza menționată le poate avea în cadrul legislației aplicabile contractului, ceea ce implică o examinare a sistemului juridic național (*Hotărârea Freiburg Kommunalbauten*, C-237/02, EU:C:2004:209, punctul 21, și Ordonanța *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 59).

49 Pe de altă parte, trebuie amintit că articolul 5 din directiva menționată impune profesioniștilor obligația de a formula clar și inteligibil clauzele scrise ale unui contract. Al douăzecilea considerent al aceleiași directive precizează în această privință că trebuie să i se ofere efectiv consumatorului posibilitatea de a analiza toate clauzele din contract.

50 Această obligație de formulare este cu atât mai importantă cu cât o instanță națională are obligația de a aprecia caracterul abuziv al unei clauze redactate cu încălcarea acesteia, chiar dacă această clauză ar putea fi analizată ca fiind sub incidența excluderii prevăzute la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 93/13. Astfel, trebuie amintit că, deși clauzele prevăzute la această dispoziție

intră în domeniul reglementat de directiva menționată, nu sunt scutite totuși de aprecierea caracterului lor abuziv decât în măsura în care instanța națională competentă consideră, în urma unei analize de la caz la caz, că acestea au fost redactate de profesionist în mod clar și inteligibil (Hotărârea Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, punctul 32, și Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 72).

51 Astfel, Curtea a statuat în mod repetat că, pentru un consumator, informarea, înaintea încheierii unui contract, cu privire la condițiile contractuale și la consecințele respectivei încheieri este de o importanță fundamentală. Acesta din urmă decide, în special pe baza respectivei informări, dacă dorește să se oblige contractual față de un profesionist (Hotărârea RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, punctul 44, precum și Hotărârea Kásler și Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 70).

52 În această privință, întrucât sistemul de protecție pus în aplicare de Directiva 93/13 se întemeiază pe ideea că, în ceea ce privește, printre altele, nivelul de informare, consumatorul se află într-o situație de inferioritate, cerința privind redactarea clară și inteligibilă a clauzelor contractuale impusă de această directivă trebuie înțeleasă în mod extensiv (a se vedea în acest sens Hotărârea Kásler și Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 72).

53 Pe de altă parte, legiuitorul Uniunii a acordat, în cadrul Directivei 87/102, o importanță deosebită informării consumatorului în ceea ce privește contractele de credit de consum. Astfel, această din urmă directivă impune, la articolul 4, mențiunile scrise pe care trebuie să le conțină aceste contracte.

54 În ceea ce privește, în primul rând, o clauză contractuală precum articolul 3.14 din contractul de credit în discuție în litigiul principal, care definește modalitățile de

calcul al dobânzilor anuale ale creditului, din articolul 4 alineatul (3) din directiva menționată și din cuprinsul punctului 2 litera (ii) din anexa I la aceeași directivă rezultă că prezintă o importanță esențială pentru respectarea cerinței privind redactarea clară și inteligibilă a clauzelor contractuale aspectul dacă în contractul de împrumut se indică în mod transparent condițiile de rambursare a creditului sau metodele de stabilire a acestora, astfel încât consumatorul să poată să prevadă, pe baza unor criterii clare și inteligibile, consecințele economice care rezultă din aceasta (a se vedea prin analogie Hotărârea Kásler și Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 73).

55 În special, Curtea a statuat deja că, în temeiul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 93/13, cerința potrivit căreia o clauză contractuală trebuie redactată în mod clar și inteligibil trebuie înțeleasă ca impunând nu numai ca respectiva clauză să fie inteligibilă pentru consumator din punct de vedere gramatical, ci și ca contractul să expună în mod transparent modalitățile de calcul al dobânzilor anuale ale creditului, astfel încât acest consumator să poată să evalueze, pe baza unor criterii clare și inteligibile, consecințele economice care rezultă din aceasta în ceea ce îl privește (a se vedea prin analogie Hotărârea Kásler și Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, punctul 75).

56 Prin urmare, revine instanței de trimitere sarcina de a stabili dacă un consumator mediu, și anume un consumator normal informat și suficient de atent și de avizat, poate evalua, pornind de la modalitățile de calcul al dobânzilor anuale care îi sunt comunicate, consecințele economice ale aplicării lor pentru calculul scadențelor pe care acest consumator le va datora în cele din urmă și, prin urmare, costul total al împrumutului său.

57 În ceea ce privește, în al doilea rând, omisiunea de a menționa în contractul de credit în litigiu anumite informații cu privire la condițiile de rambursare și la cheltuielile

legate de acest credit, Curtea a decis că, având în vedere obiectivul protecției consumatorului urmărit de Directiva 87/102 împotriva condițiilor de creditare inechitabile și pentru a-i permite să cunoască pe deplin condițiile executării ulterioare a contractului subscris, în momentul încheierii acestuia, articolul 4 din directiva menționată impune ca debitorul să fie în posesia tuturor elementelor care pot avea un efect asupra întinderii obligației sale (a se vedea în acest sens Hotărârea Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, EU:C:2000:152, punctul 21, și Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 68).

58 În special și în măsura în care din decizia de trimitere reiese că contractul de credit în discuție în litigiul principal are ca obiect utilizarea unui card de credit, trebuie amintit că articolul 4 din Directiva 87/102 impune ca anumite informații să fie menționate obligatoriu în scris în contractele de credit. Astfel, sunt menționate la acest articol, printre altele, DAE, în măsura în care aceasta poate fi indicată, condițiile în care această dobândă poate fi modificată, precum și celelalte condiții esențiale ale contractului. Ca exemplu de condiții considerate esențiale, la punctul 2 din anexa I la această directivă se menționează, printre altele, valoarea limitei creditului, în cazul în care există, și condițiile de rambursare sau metodele de stabilire a acestora.

59 În ceea ce privește, pe de o parte, DAE, care reprezintă, potrivit articolului 1 alineatul (2) litera (e) din directiva menționată, costul total al creditului pentru consumator, exprimat ca procent anual din suma creditului acordat, din jurisprudența Curții rezultă că această informare, sub forma unei dobânzi calculate potrivit unei formule matematice unice, are o importanță esențială și trebuie comunicată, potrivit articolului 3 din aceeași directivă, din etapa publicității, pentru a permite consumatorului să aprecieze întinderea obligației sale (a se

vedea în acest sens Hotărârea Cofinoga, C-264/02, EU:C:2004:127, punctul 26, și Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 70).

60 În ceea ce privește, pe de altă parte, informațiile privind quantumul dobânzilor, taxelor și comisioanelor, precum și condițiile în care aceste quantumuri pot fi modificate, Curtea a apreciat deja că din articolele 3 și 5, precum și din cuprinsul punctului 1 litera (j) și al punctului 2 literele (b) și (d) din anexa la Directiva 93/13 rezultă că prezintă o importanță esențială aspectul dacă în contract se indică în mod transparent metoda în conformitate cu care variază costurile aferente serviciului care trebuie furnizat și motivele acestei variații, astfel încât consumatorul să poată să prevadă, pe baza unor criterii clare și inteligibile, eventualele modificări ale acestor costuri (a se vedea în acest sens Hotărârea RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, punctul 49).

61 În consecință, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, lipsa menționării informațiilor cu privire la condițiile de rambursare a creditului în cauză, precum și a modalităților de modificare a acestor condiții în cursul executării contractului de credit sunt elemente decisive în cadrul analizei de către o instanță națională a aspectului dacă o clauză dintr-un contract de împrumut, referitoare la costul acestuia, în care nu figurează o asemenea mențiune, este redactată în mod clar și inteligibil în sensul articolului 4 din directiva menționată (a se vedea Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 71).

62 Dacă instanța respectivă concluzionează că nu aceasta este situația în speță, ea are obligația, astfel cum s-a amintit la punctul 50 din prezenta hotărâre, să aprecieze caracterul abuziv, în sensul articolului 3 din Directiva 93/13, al clauzelor contractului în discuție.

63 O astfel de examinare presupune ca instanța de

trimitere să aprecieze dacă, având în vedere toate circumstanțele care însoțesc încheierea contractului în discuție în litigiul principal, descrierea modalităților de calcul al dobânzilor anuale și omiterea diferitor informații cu privire la condițiile de rambursare a creditului pot conferi acestor clauze un caracter abuziv în sensul articolelor 3 și 4 din directiva menționată (a se vedea în acest sens Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 73).

64 În cazul în care această instanță ajunge la concluzia că o clauză este abuzivă în sensul articolului 3 alineatele (1) și (3) din respectiva directivă, o asemenea clauză, potrivit articolului 6 alineatul (1) din aceeași directivă, nu trebuie să creeze obligații pentru consumator. În plus, în temeiul aceleiași dispoziții, instanța menționată va trebui să aprecieze dacă contractul poate exista fără această eventuală clauză abuzivă (Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 61).

65 Într-o asemenea situație, revine, așadar, acestei instanțe obligația de a stabili toate consecințele care decurg de aici potrivit dreptului intern pentru a se asigura că respectiva clauză nu creează obligații pentru consumator (a se vedea în acest sens Hotărârea Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 59, și Ordonanța Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, punctul 62).

66 Având în vedere toate considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la a doua, la a treia, la a cincea și la a șasea întrebare că articolele 3-5 din Directiva 93/13 trebuie interpretate în sensul că, în cadrul aprecierii sale cu privire la caracterul abuziv, în sensul articolului 3 alineatele (1) și (3) din această directivă, al clauzelor unui contract de credit de consum, instanța națională trebuie să țină seama de toate circumstanțele care însoțesc încheierea acestui contract. În această privință, revine instanței menționate obligația să verifice că, în cauza în discuție, au

fost comunicate consumatorului toate elementele care pot avea un efect asupra întinderii obligației sale și care îi permit acestuia să evalueze, printre altele, costul total al împrumutului său. Joacă un rol decisiv în această apreciere, pe de o parte, aspectul dacă clauzele sunt redactate în mod clar și inteligibil astfel încât să îi permită unui consumator mediu, și anume un consumator normal informat și suficient de atent și de avizat, să evalueze un astfel de cost și, pe de altă parte, împrejurarea legată de lipsa menționării în contractul de credit de consum a informațiilor considerate, având în vedere natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul, drept esențiale și în special a celor prevăzute la articolul 4 din Directiva 87/102.

Cu privire la cheltuielile de judecată

67 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

1) Articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 87/102/CEE a Consiliului din 22 decembrie 1986 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre privind creditul de consum, astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 1998, și articolul 2 litera (b) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretate în sensul că intră sub incidența noțiunii „consumator” în sensul acestor dispoziții persoana fizică ce se află în situația de codebitor în cadrul unui contract încheiat cu un profesionist, atât timp cât acționează în scopuri care pot fi considerate ca fiind în

afara meseriei sau a profesiei sale.

2) Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că revine instanței naționale obligația de a aprecia din oficiu caracterul abuziv, în sensul acestei dispoziții, al clauzelor unui contract încheiat între un consumator și un profesionist, din moment ce această instanță dispune de elementele de fapt și de drept necesare în acest scop.

3) Articolele 3-5 din Directiva 93/13 trebuie interpretate în sensul că, în cadrul aprecierii sale cu privire la caracterul abuziv, în sensul articolului 3 alineatele (1) și (3) din această directivă, al clauzelor unui contract de credit de consum, instanța națională trebuie să țină seama de toate circumstanțele care însoțesc încheierea acestui contract. În această privință, revine instanței menționate obligația să verifice că, în cauza în discuție, au fost comunicate consumatorului toate elementele care pot avea un efect asupra întinderii obligației sale și care îi permit acestuia să evalueze, printre altele, costul total al împrumutului său. Joacă un rol decisiv în această apreciere, pe de o parte, aspectul dacă clauzele sunt redactate în mod clar și inteligibil astfel încât să îi permită unui consumator mediu, și anume un consumator normal informat și suficient de atent și de avizat, să evalueze un astfel de cost și, pe de altă parte, împrejurarea legată de lipsa menționării în contractul de credit de consum a informațiilor considerate, având în vedere natura bunurilor sau a serviciilor pentru care s-a încheiat contractul, drept esențiale și în special a celor prevăzute la articolul 4 din Directiva 87/102, astfel cum a fost modificată.